

Viime tuntijakokierroksella historia ja yhteiskuntaoppi jaettiin kahdeksi erilliseksi oppiaineeksi. Oppiaineiden jakoa on osoittautunut hyväksi ja toimivaksi ratkaisuksi. Historian opetukseen on suunnattu yhteensä 7 vuosiviikkotuntia vuosiluokille 5-9 ja yhteiskuntaoppiin 3 vuosiviikkotuntia. Yhteiskuntaopin tuntimäärä opetetaan perusopetuksen yhdeksännellä vuosiluokalla.

Historian ja yhteiskuntaopin oppiaineiden päämääränä on ankkuroida nuori ympäröivään maailmaan ja suomalaiseen yhteiskuntaan. Historian ja yhteiskuntaopin oppitunneilla annettava opetus toteuttaa monia niistä tulevaisuuden avaintaidoista, joita tarvitaan yhteiskunnassa ja työelämässä.

Tällä hetkellä suurimmat haasteet näyttävät olevan historian opetuksen puolella ja siksi puheenvuorossani keskitynkin siihen:

Historian osalta opetussuunnitelmaan on kirjattu varsin laajat tietovaatimukset käytössä oleviin tuntimääriin suhteutettuna. Perusopetuksessa keskeisinä pidettyjen taitojen opettamiseen on varsin niukasti aikaa tällä hetkellä ja koulun arjessa opettajat joutuvat tekemään valintoja tärkeiden tietojen ja oleellisten taitojen välillä.

Historian taidot voidaan johtaa tiedonalan luonteesta ja peruskäsitteistä. Historiallinen ajattelu koostuu mm. muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen tematiikkojen tarkastelusta. Lisäksi siihen kuuluu historiatiedon tulkinallisuuden ymmärtäminen ja historiallisen empatian taito. Niiden opiskelu tukee myös uuden oppimiskäsityksen mukaista oppimista – oppilas toimii taitopainotteisessa opetuksessa aktiivisen tiedon tuottajan eikä passiivisen vastaanottajan roolissa. **Opetuksen rakentamisen periaatteena on, että taitoja opiskellaan sisältöjen avulla.**

Edellisten lisäksi historiassa opittavia taitoja ovat itsenäinen ajattelu, kriittisyys ja kokonaisuusien ymmärtäminen sekä kriittisyyteen tähtäävä tiedonhankinta eri lähteistä. Kansalaisen on kyettävä erottamaan tärkeä vähemmän tärkeästä ja oikea väärästä. Taitoja vahvistetaan perehtymällä tiedon alkuperään, sen tulkitsemiseen, vallankäyttöön ja vaikuttamiseen, mainontaan ja propagandaan eri aikoina. Mediataitojen ja –osaamisen merkitys korostuu nykyajan diginatiivien keskuudessa.

Historia on kansalaistaito. Se ei pelkästään luo kuvaa menneestä, vaan antaa meille perspektiiviä nähdä ja uskoa mahdollisuuksiimme vaikuttaa yhteisössä tässä ja nyt. Lisäksi tarvitaan ihmistä ja yhteiskuntaa koskevaa syvällistä tietoa ja laajaa näkökulmaa entistä monitahoisempien taloudellisten, yhteiskunnallisten ja poliittisten ongelmien ymmärtämiseksi sekä tulevaisuuden työelämän edellyttämien valmiuksien luomiseksi.

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti sekä ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Lisäksi opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle ainek-

sia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa.

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto pitää erityisen tärkeänä, että oppilas ymmärtää oman kielensä ja kulttuurinsa sekä oman maansa menneisyyden merkityksen. Vahva tietoisuus omasta identiteetistä helpottaa vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa, tiedon ja informaation käsittelyä, sen tuottamista, jäsentämistä ja kriittistä tulkintaa.

Historia on kokonaisvaltainen oppiaine, jossa opiskellaan ja pitäisi opiskella vielä enemmän globalisaation näkökulmasta tärkeitä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja maantieteellisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Nuoren ihmisen on tärkeää oppia ymmärtämään asioita kokonaisuuden kannalta niin omassa kansallisessa yhteiskunnassaan kuin globaalimmassakin maailmassa. Kulttuurien kohtaaminen ja törmäminen, tuo mukanaan yhä enemmän vaatimuksia käsittää muutosta ja erilaisuutta. Nuoren tulee saada taidot ja valmiudet toimia ja vaikuttaa nopeasti muuttuvassa ympäristössä.

Keskittyminen spesifiin osaamiseen ilman kokonaiskuvaa voi jättää vakavia arvo- ja yhteiskunnallisen ymmärryksen aukkoja. Koulun tärkeä tehtävä on ylläpitää yhteiskunnallista konsensusta ja integroida nuoria yhteiskuntaan pirstaloituneessa maailmassa. Oman kansakunnan ja muiden maiden historian ymmärtäminen ovat tässä keskeisessä asemassa. Samalla oppilaat oppivat ymmärtämään kulttuurien välisiä eroja. Nämä taidot auttavat kommunikoimaan erilaisista kulttuurisista ja uskonnollisista taustoista tulevien ihmisten kanssa.

Oman mielipiteen ilmaiseminen perustellusti on yhteiskunnallisen keskustelun ja kanssakäymisen perustaito, joka lähtee kriittisen lukemisen ja argumentoinnin hallitsemisesta. Kriittisesti tutkiva, argumentoiva ja toisten näkemyksiä arvostava oppiminen on ominaista historialle. Tutkimusten mukaan argumentoinnissa ja keskustelutaidoissa on parannettavaa erityisesti pojilla ja ammatilliseen koulutukseen suuntautuvilla nuorilla. Oppilaista historian tunnit ovat hauskoja, koska niillä he saavat omat mielipiteensä esille. Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton aineenopettajajäsenilleen ja historiaa opettaville luokanopettajille tekemässä kyselyssä vuonna 2009 opettajat toivoivat lisää aikaa näiden tarpeellisten taitojen harjoittamiseen, koska ne ovat luontevasti osa sekä historian että yhteiskuntaopin opetusta.

Tieto- ja viestintäteknologian monipuolinen hyödyntäminen eri yhteyksissä on keskeinen osa myös historian opetusta. Hyvänä esimerkkinä tästä on monien opettajien käyttämät työskentelymenetelmät, joissa lähteinä käytetään lähteinä kirjallisuuden, lehtien ja www-sivujen ohella haastatteluja, blogeja, kuvia jne. Arkistojen käyttämistä opetuksessa kehitetään jatkuvasti, ja yhä useammat lähteet ovat saatavissa Internetin kautta. Toivottavaa olisi myös historian ja esimerkiksi äidinkielen syvämpi yhteistyö erilaisten tekstilajien oppimisessa. Historiassa joudutaan tekemään karsintaa tietojen osalta. On tärkeää, että sitä opettavat opettajat, joilla on hyvät tiedot ja taidot sekä historiallisen perspektiivin osalta että opetusmenetelmien osalta.

Lähtökohtana historian opetuksessa on oman henkisen ja aineellisen kulttuuriperinnön tunteminen ja arvostaminen. Oppilaan kiinnostus historiaan herätetään mikrohistorian lähestymistavan kautta. Elämyksellisyys, kokemukselli-

suus, toiminnallisuus sekä monipuolisten työtapojen ja oppimisympäristöjen käyttäminen ovat luonteenomaisia historian oppimiselle. Osallisuutta edistävät oppilaskeskeiset ja yhteistoiminnalliset menetelmät sekä median hyödyntäminen innostavat ja tehostavat oppimista. Historian oppiaine integroituu erityisesti uskonnon, maantiedon, äidinkielen ja kuvataiteiden oppiaineisiin.

LOPUKSI

Historian ja yhteiskuntaopin laajat tietosisällöt näyttävät tällä hetkellä vähentävän taitojen opettamismahdollisuutta. Erityisen suuri ongelma on perusopetuksen vuosiluokkien 5-6 osalta. **Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry toivoo, että perusopetusta pohtiva tuntijakotyöryhmä huomioisi historian ja yhteiskuntaopin tärkeän tehtävän monien keskeisten nyky-yhteiskunnassa tarvittavien avaintaitojen ja tietojen opettamisessa sekä vaikeutemme nykyisillä tuntimäärillä toteuttaa niitä mahdollisuuksia, joita oppiaineemme luontaisesti tarjoaisivat.**